

REPORTAGE ELEKTRISCH BOUWEN

Dankzij elektrische graafmachines en hijskranen komt het dierenziekenhuis er dan toch



Ecologisch aannemer Jan-Willem van Engen bedient een elektrische kraan op een bouwterrein in Wageningen waar nagenoeg stikstofvrij wordt gebouwd. Beeld Raymond Rutting / de Volkskrant

Aannemer Jan-Willem van Engen werkt al ecologisch, maar de stikstofuitspraak zat ook hem dwars bij de bouw van een dierenziekenhuis aan de rand van de Veluwe. Hij ‘zette zijn woede daarover om in ambitie’ en vond de oplossing: elektrisch bouwen.

Thomas Borst 29 oktober 2019, 21:38

Tn de wijde omtrek van het herfstgroene Veluwse boslandschap

bouwaannemer Jan-Willem van Engen (34) het hek. ‘Eindelijk kunnen we van start’, glundert hij. Op nog geen 2 meter afstand van een beschermd en stikstofgevoelig natuurgebied verrijst komend jaar een imposant dierenziekenhuis.

Duizenden bouwprojecten liggen stil vanwege stikstofuitstoot. Een uitspraak van de Raad van State heeft bouwland Nederland verlamd: minstens 18 duizend projecten lopen vast, werknemers verkeren al maanden in onzekerheid en aannemers verlangen een politieke oplossing. Maar Van Engen heeft zelf een oplossing gevonden. Hij stuurt over een kleine twee maanden graafmachines en hijskranen over de Veluwe kronkelwegen richting Doorwerth, maar dan wel volledig elektrische machines: het bouwproject wordt stikstofvrij en energieneutraal opgeleverd. Dat was de enige manier om de provincie te overtuigen.

De bouwplannen zijn ambitieus: onder een dak van 1.200 vierkante meter worden over twee jaar zo'n zesduizend gewonde dieren opgelapt. Een revalidatie- en onderzoekscentrum voor vogels, egels, konijnen en andere zoogdieren, midden in de Veluwe natuur, nabij Wageningen.

Op de proef gesteld

Het geduld van opdrachtgever Gert Jan Nefkens (62 jaar) is het afgelopen jaar behoorlijk op de proef gesteld. Bijna alles leek geregeld deze zomer. De vergunning was binnen, hij moest alleen nog een ontheffing krijgen van de provincie. Omdat er duizenden dieren werden gehuisvest, vreesde het provinciale bestuur een hoge uitstoot van stikstof. Dat bleek mee te vallen, maar en toen de provincie in mei op het punt stond groen licht te geven, kwam daar de uitspraak van de Raad van State.

Ook de bouw van het dierenziekenhuis kwam daardoor stil te liggen. Want hoewel de ecologische bouw relatief weinig stikstof uitstootte, kwam de ontheffing er niet. Van Engen en Nefkens gingen opnieuw aan de tekentafel zitten: ze opperden tevergeefs bij het provinciebestuur om de uitstoot te compenseren met filters op de kavel tijdens de bouwfase. ‘Toen kwam daar ook nog het advies van de

commissie-Remkes, die ook projecten met een lage stikstofuitstoot niet spaarde', zegt Van Engen.

'Ik hoopte nog dat het kabinet onderscheid zou maken tussen grote en kleine uitstoters, zoals dit project is', zegt Nefkens. Het bleek ijdele hoop. Na de zoveelste tegenvaller uit Den Haag zetten hij en Van Engen bijna een streep door de bouwplannen, die inmiddels maanden vertraging hadden opgelopen. Hoe ecologisch en natuurvriendelijk hun project ook oogde, de stikstofcrisis leek een niet te nemen obstakel. 'Ik wilde ermee stoppen, maar heb mijn woede omgezet in ambitie', zegt Nefkens.



Het een terrein in Doorwerth, aan de rand van de Veluwe, waar met behulp van elektrisch bouw materieel een dierenziekenhuis zal worden gebouwd. Beeld Raymond Rutting / de Volkskrant

Naar nul

Datzelfde sentiment leefde onder de 24 werknemers van bouwbedrijf Van Engen. 'Als het echt moet, gaan we naar nul', zei de ecologische houtbouwer over de stikstofuitstoot. Hij schafte twee elektrische bouw hijskranen aan; ook het graafwerk gaat volledig elektrisch. De toevoer van materialen gaat al zo energieneutraal mogelijk, door alles te bundelen en het transport te beperken. 'Bij traditionele

doos schroeven. Daar is heel veel winst te behalen in onze branche', zegt Van Engen.

'Met een elektrische graafmachine doen we langer over dit project. En ook een elektrische hijskraan kan minder zware materialen tillen. Maar al met al valt de schade qua planning reuze mee en ook in financieel opzicht ben ik onder aan de streep niet meer kwijt dan bij de traditionele aanpak.' Volgens Van Engen is de infrastructuur geen probleem, omdat hij een ecologisch bouwsysteem hanteert en de materialen licht van gewicht zijn. Bij alle acht projecten die volgend jaar op de agenda staan kan hij zijn machines aansluiten op netstroom. Zijn vrijwel geruisloze en op afstand bestuurbare elektrische kraan gebruikt hij nu al bij een woonproject in Wageningen.

'In praktisch en materieel opzicht loop ik nauwelijks ergens tegenaan. Het is vooral een culturele kwestie: onderaannemers en leveranciers ervan overtuigen waarom we energieneutraal bouwen en materialen gebruiken die de natuur niet schaden', zegt de houtbouwer. Van Engen werkt met gecertificeerd hout, vooral afkomstig uit Scandinavië. Voor elke boom die omgaat, komt een nieuwe terug. 'Er zijn zoveel vooroordelen over constructies van hout: het zou niet stevig zijn, het is niet duurzaam; allemaal onzin.'

Tijd nodig

Woensdag gaat hij niet naar het Malieveld. 'Uit commercieel oogpunt is het als ecologische bouwer niet noodzakelijk om actie te voeren. Maar het is goed dat er uiteindelijk een beweging op gang komt die ecologisch en milieuvriendelijk bouwt', zegt hij. Toch heeft hij wel begrip voor de demonstrerende grondwerkers en bouwers. 'Volgens de commissie Remkes moeten we naar circulaire, modulaire en natuur- en milieuvriendelijke bouw; je kunt niet al die containerbegrippen in een gebouw stoppen. Dat heeft gewoon tijd nodig. Per project moet je kijken wat nodig is en waar je kunt winnen.'

'Het kabinet pakt de stikstofcrisis totaal verkeerd aan. Verzin eerst een list voor de 18 duizend projecten en gun bedrijven daarna de tijd om

Engen vindt dat de regering werk moet maken van een ‘materialenpaspoort’: belast vervuilende materialen en beloon de schone. ‘Uiteindelijk zal er dan ook een markt ontstaan waarbij er vraag is naar dit soort bouwprojecten.’

In de bouwkeet midden in het Veluwe natuurlandschap hangen de bouwtekeningen voor het dierenziekenhuis inmiddels aan de muur. Ze lagen lange tijd op tafel, kwamen onder het stof en balanceerden kort op de rand van de prullenbak. Na maanden van onzekerheid maakt opdrachtgever Nefkens zich nu op voor de volledig energieneutrale bouw van zijn droomproject. ‘Ik kan bijna niet geloven dat ik dit zeg, maar die stikstof-uitspraak is misschien zo slecht nog niet. Daardoor zijn we genoodzaakt nog milieuvriendelijker te bouwen.’



Kabinet schiet bouwbedrijven in nood te hulp

Het kabinet wil bouwbedrijven die in nood verkeren door de stikstof- en pfas-crisis de helpende hand reiken. Bouwbedrijven die tijdelijk geen werk meer hebben voor hun personeel, krijgen de mogelijkheid deeltijd-WW of werktijdverkorting aan te vragen. Ook zou de overheid garant moeten staan voor overbruggingskredieten voor bouwbedrijven die voldoende opdrachten hebben, maar die vanwege de huidige bouwstops [niet kunnen uitvoeren](#).

Kabinet versoepelt pfas-beleid. Is dat voldoende voor de bouw?

Het kabinet heeft het RIVM gevraagd een ruimere norm op te stellen voor pfas, chemicaliën in te verplaatsen grond. Ook komt er financiële steun voor bouwbedrijven en hun werknemers. De maatregelen moeten [de problemen in bouw verminderen](#).



MEER OVER GERT JAN NEFKENS MILIEU RAAD VAN STATE WAGENINGEN THOMAS BORST

advertentie

Nieuws & Achtergrond



Start



Best gelezen



Nieuws



Zoeken



Service